

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ

ГО «МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ОСВІТИ І НАУКИ»

ГО «НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ»

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Філологічний факультет
Кафедра практики англійської мови**

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра української та іноземної лінгвістики

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»

Факультет іноземної філології

Сучасні проблеми германського та романського мовознавства

Матеріали VI Міжнародної
науково-практичної конференції

Рівне
2021

ББК 81.0

С91

УДК 81

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практики англійської мови (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Бігунова Світозара Анатоліївна – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, ректор Рівненського державного гуманітарного університету;

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор, декан філологічного факультету (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ковальчук Інна В'ячеславівна – кандидат психологічних наук, доцент, декан факультету романо-германських мов (Національний університет «Острозька академія»);

Губіна Алла Михайлівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри української та іноземної лінгвістики (Луцький національний технічний університет);

Воробйова Людмила Михайлівна – кандидат філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Калініченко Михайло Михайлович – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет), старший судовий експерт ЛНДІСЕ;

Мартинюк Алла Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української та іноземної лінгвістики (Луцький національний технічний університет)

Сучасні проблеми германського та романського мовознавства: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, 15 лютого 2021 року, Рівне. – 261, [2]с.

Затверджено вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 2 від 27.02.2021 р.).

До збірника увійшли матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми германського та романського мовознавства», присвячені актуальним напрямкам досліджень у галузі філології та методики викладання мов. Матеріали збірника можуть бути корисними для науковців, дослідників, лінгвістів, аспірантів, пошукувачів, викладачів та студентів вищих мовних навчальних закладів.

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Бойко В., Воробйова І. А.	7
Способи вербалізації концепту «home» у романі Дж.Роулінг «Harry Potter and the Philosopher’s Stone»	
Кіщенко Н. Д.	13
Об’єктивація концепту МУДРІСТЬ у осмисленні різних народів	
Левчук П.	16
Методичне забезпечення викладання польської мови як іноземної у Польщі та світі	
Літкович Ю. В.	21
The role of prosody in non-verbal communication	
Михальчук Н. О., Івашкевич Е. Е.	24
Psycholinguistic peculiarities of the representation of emotions denoting “fear”	
Найдюк О. В.	37
Існування прецедентних феноменів у наукових текстах економічного характеру	
Потанчук С. С.	40
Принципи організації етикетного спілкування лінгвокультурної комунікації	

СЕКЦІЯ 2. ТРАДИЦІЙНІ ТА НОВІТНІ АСПЕКТИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Алексієвець О. М.	45
To the study of the prosodic means’ role in English political speech	
Аніщенко І. М.	47
Парадигматика інтрамовленневої діяльності в лінгвістичних дослідженнях тексту	
Бігунов Д. О., Горкавчук О. О.	51
Формула AIDA у рекламному тексті	
Бігунова С. А., Alwasiak S.	53
The Differences between Symbols and Tropes	
Верьовкіна О. Є, Верьовкіна А. В.	57
Особливості реалізації образності в англomовному та турецькому політичних дискурсах	

Вовчук Н. І., Самборська І. М.	60
Мовний аспект історичного роману-хроніки В. Пікуля «Фаворит» : іншомовна лексика у творі	
Д'яченко Д., Воробйова І. А.	69
Лексико-стилістичні засоби вираження іронії в кінематографі (на прикладі серіалу Марка Геттіса та Стівена Моффата «Шерлок»)	
Насанкіна Н. В., Калініченко М. М.	75
Творчість Р.В.Емерсона в контексті розвитку популярної культури США 1800-х років (лінгвістичний та культурний аспекти)	
Нестерук С. М.	89
Концепція «винайденої традиції» в графічному романі Марджан Сатропі «Персеполіс»	
Поліщук Д., Воробйова І. А.	91
Вербалізація концепту “CITY” засобами термінології архітектури в художньому тексті (на прикладі оповідань А.К.Дойля про Шерлока Холмса)	
Приходько В. Б.	96
Іншомовна рецепція та інтерпретація мовної ментальності	
Сербіна Т. Г.	99
Експресивний синтаксис у поезіях Шевченка	
Синевич Б. М.	107
Рецептивні стратегії доробку письменників «Празької школи»	
Стернічук В. Б.	109
Діалогічна модель творчості: перекладач як художник, світ як структура	
Тиха Л. Ю.	112
Стилістична роль протиставлення у творенні художніх образів (на матеріалі творів Анджея Стасюка)	
Федік Ю. М.	115
Диференційні ознаки політичного дискурсу	
Фурман О. М.	119
Засоби репрезентації семантики превентива в англійськомовних медичних текстах малої форми	
Харченко Є. М., Яцюрик Я. О.	124
The reasons of conflicts in the relationships between parents and children	
Чеберяк А. М.	139
Авторський стиль сучасного політичного лідера (на матеріалі промов президента США Д. Трампа)	

CEKЦIЯ 3. AKTYAЛbНI ПPOБЛEMИ MEТОДИКИ BИKЛAДАННЯ IHOЗEMНИX MOB

Бойко Н. Г., Конопльова Ю. О.	147
Гейміфікація як засіб підвищення інтересу учнів до вивчення іноземної мови	
Бойчук В. М., Єфремова Н. В.	151
Особливості викладання навчальної дисципліни «Креативне письмо і методика його викладання» в закладах вищої освіти	
Боровець О. В.	155
Моделювання процесу підготовки майбутніх педагогів до комунікативної діяльності	
Голембієвська М. В.	158
Використання відеоматеріалів на заняттях іноземної мови як засіб мотивації учнів та спосіб підвищення ефективності навчання	
Івашкевич Е. Е., Антюхова Н. І.	161
Aspects of learner's autonomy	
Івашкевич Е. З., Набочук О. Ю.	176
The role of emotional intelligence in developing the person's creativity	
Кукла О. В.	189
Методика застосування технології розвитку критичного мислення на уроці англійської мови	
Лавринюк І. М.	196
Сучасні методи викладання іноземних мов	
Мазурова А. В.	198
Організація самостійної роботи з англійської мови у процесі дистанційного навчання	
Мороз Н. М.	202
Використання технології mind-mapping при навчанні іноземної мови	
Мунтян А. О., Шпак І. В.	206
Case Method: Structure and Content of a Case	
Смирнова М. Л.	210
Eine der effektiven Formen des Erlernens der Fremdsprache	
Смирнова М. Л., Афанас'єва Л. В.	217
Zur Frage über fremdsprachige Fachkompetenz zukünftiger Fachleute	
Stapor Monika	224
The importance of contrastive grammar in preschool education. Case of Norway	

CEKЦIA 4. BIKOPICTAHHA IHHOBACIЙHИX TEXHOЛOГIЙ B PPOЦECI MOBHIO ПIДГOTOBKИ CTYДEHTIВ-ФIЛOЛOГIВ

<i>Афанас'єва Л. В., Смирнова М. Л.</i>	229
Organization of student work in the process of learning English at the university	
<i>Вєтрова I.M., Domżał Z.</i>	234
Ефективність застосування портфоліо як інструменту формування автономності в педагогічному університеті	
<i>Касаткіна - Кубишкіна О. В., Савчук А. С.</i>	236
Blended Learning: Ways to Make On-Going Assessment Effective and Improve Students' Test Performance	
<i>Ковальчук О. М.</i>	242
Оптимізація процесу викладання іноземної мови для студентів різного базового рівня підготовки з метою підвищення ефективності засвоєння іншомовного матеріалу	
<i>Пархоменко О. Т.</i>	246
Використання інноваційних технологій навчання на заняттях англійської мови в умовах модернізації середньої освіти	
<i>Смирнова М. Л., Афанас'єва Л. В.</i>	248
Die Verwendung der interaktiven Technologien im Deutschunterricht	
IHHOPMAЦIA ПPO ABTOPIВ	258

2. Glucksberg S. Understanding Figurative Language – From Metaphors to Idioms. NY :Oxford University Press, 2001.
3. Raymond W., Gibbs Jr. Evaluating contemporary models of figurative language understanding// Metaphor and symbol. 2001. № 16 (3&4). P. 317–333.
4. Lakoff G., Jonson M. Metaphors We live By. Chicago : University of Chicago Press, 1980.
5. Gibbs R. Categorization and metaphor understanding // Psychological Review. 1992. № 99 (3). P. 572–575.
6. Barcelona A. Metaphor and metonymy at the crossroads. Berlin : Mouton de Gruyter, 2000.
7. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/slovo-kontekst-i-kommunikativnoe-znachenie>
8. URL: <https://ir.csu.edu.tw/bitstream/987654321/1223/1/428.pdf>

*Н.І.Вовчук, І.М.Самборська
(м.Рівне)*

МОВНИЙ АСПЕКТ ІСТОРИЧНОГО РОМАНУ-ХРОНІКИ

В.ПІКУЛЯ «ФАВОРИТ» : іншомовна лексика у творі

Художній текст як цілісне індивідуально-авторське утворення є розгалуженою й багаторівневою системою, яка має складну внутрішню будову й самотні засоби вербалізації національної картини світу.

Російський письменник Валентин Пікуль поєднує в собі художній талант та глибокі знання філолога, журналіста, фольклориста та етнографа. Він активно працював в жанрі історичної прози. В. Пікуль пише про російсько-турецьку війну 1877-1878 рр., створює цикл романів про події російської історії з 1725 по 1815 рр. Досить популярними стали його романи «Пером і шпагою» (1972), «Слово і діло» (1974-75), «Фаворит» (1984) та ін. Центральними постатями цих творів є видатні історичні особистості: князь Волинський, Єлизавета Петрівна, Потьомкін, Бірон, Горчаков та ін. Пише також і про російсько-японську війну. Мова творів В.Пікуля яскрава, виразна, дозволяє

читачеві поринути в саму історію. В ній багато застарілої лексики (архаїзмів та історизмів), діалектизмів, просторічних слів, запозичень тощо.

Роман-хроніка Валентина Пікуля «Фаворит» – багатоплановий твір, в якому піднято величезний пласт історичної дійсності, подано широке полотно життя Росії другої половини ХУІІІ століття. Цей твір (що складається з 2 томів: 4 книги), як і інші літературні шедеври, письменник створив після кропіткого вивчення справжніх історичних архівних матеріалів. Незважаючи на велику кількість дійових осіб, книга читається легко і захоплює вже з перших сторінок. Автор дуже майстерно вибрав спосіб розповіді: Росія другої половини ХУІІІ століття описана через призму основних етапів одного з головних героїв твору – князя Григорія Потьомкіна. Князь Потьомкін був людиною розумною, талановитою, своїм священним обов'язком вважав служіння Росії та імператриці. Однак В.Пікуль не приховує і недоліки героя, реалістично змальовуючи його як людину складну та суперечливу.

Роман сповнений як мальовничими картинками з життя аристократії і наближених до імператорського двору, так і описами побуту простого народу. Закулісні придворні інтриги і перевороти тісно перегукуються з долями людей. В творі присутні легендарні особистості епохи правління Катерини ІІ: п'ять знаменитих братів Орлових, поміщиця Салтичиха, полководець Суворов, геній-самоучка Михайло Ломоносов, філософ-мислитель Вольтер та ін. І хоча основна дія книги «Фаворит» розгортається в Російській державі, автор також переносить читачів в різні куточки Європи, знайомить з таємницями дипломатичних ігор, робить учасниками російсько-турецьких воєн і свідками тріумфальних військових перемог князя Григорія Потьомкіна-Таврійського.

В романі «Фаворит» письменник переконливо відтворює епоху правління Катерини ІІ, передає колорит часу в характерах, в мовленні персонажів та в побутових деталях.

Лексичний і фразеологічний фонд російської мови, використаний В.Пікулем в його творах, і, зокрема, в історичному романі «Фаворит», свідчить про індивідуально-самобутній почерк автора.

Метою нашої розвідки є розгляд мовних особливостей роману-хроніки «Фаворит», і зокрема, запозичень у творі. На сьогодні творчість В. Пікуля є малодослідженою, що й викликає інтерес дослідників.

Проаналізувавши лексику історичного роману російського письменника Валентина Пікуля, ми простежили певні особливості, які говорять про своєрідність ідіостилію письменника. Так, автор використовує хронологічно марковану лексику, яка створює історичне тло. Він активно вживає історизми та архаїзми, які належать до категорії стилістично забарвлених слів з характерним «відбитком застарілості». Саме це робить таку лексику цінним засобом художнього зображення дійсності (і особливо в історичних творах). Часто використовується у «Фавориті» і розмовна лексика, яка, як відомо, є засобом щоденної взаємодії людей. Завдяки їй автор намагався відтворити повсякденне життя і побут своїх героїв, змалювати колорит зображуваної епохи. Цікавим є вживання фразеологічних одиниць. Валентин Пікуль піддає загальновідомі фразеологізми обробці, додаючи введені конструкції або навіть повністю перефразовуючи їх. Автор модифікує оригінальні фразеологічні одиниці шляхом відкидання окремих компонентів та додавання власних слів. В деяких випадках автор змінює лише форму фразеологізмів, а в інших – навіть семантичну структуру разом з відтінками значень. Все це створює комічний та сатиричний ефект у романі «Фаворит», надає твору своєрідного колориту.

У своєму дослідженні ми особливу увагу звернемо на використання іншомовних слів у романі.

Лексичні запозичення у романі російського письменника Валентина Пікуля органічно вплітаються у незапозичену, питому російську лексику, підлаштовуючись під особливості фонетичної, графічної та граматичної організації лексем у російській мові. Завдяки цьому іншомовні слова сприймаються досить легко, хоча, безперечно, значення багатьох слів є невідомими пересічному читачеві і потребують пояснення, що викликає певні незручності при знайомстві із твором. (В подальшому, у своєму дослідженні ми будемо звертатися до словникових матеріалів задля пояснення значень слів). З

іншого боку, вживання запозиченої лексики надає твору додаткових відтінків та увиразнює мовлення героїв.

До найдавніших запозичень належать старослов'янізми. Як специфічний різновид запозичень, старослов'янська лексика набула ряду особливих функцій, пов'язаних не лише з семантикою кожного окремого слова, а й з її стилістичним призначенням. «Стилістика ж, як зазначає Л.І.Мацько, – виділяє в лексичному складі мови ту частину, яка за протиставленням до нейтральних слів набуває стилістичної значимості. Завдяки останньому старослов'янізми через свої фонетичні та морфологічні ознаки зберігають асоціативні зв'язки зі своєю системою високого стилю мовлення або зниженого, просторічного; мейоративної чи пейоративної оцінки; позитивних чи негативних емоцій тощо» (1, с.137).

В. Пікуль у романі «Фаворит» активно використовує старослов'янізми: *блудословие, винопитие, зловредно, лихоимство, лицезрение, враг, влачить, равный, един, град, чело, ланиты, врата* та ін. Наведемо приклади вживання таких слів в романі «Фаворит»: «*Нечто вы, робятки мои ненаглядные, зловредно думаете, что не дала бы вам, ежели б имела?*», «*Узнайте, – наказала Екатерина, – замешана ли в блудословию и княгиня Екатерина Дашкова?*» (5), «*Нюхал, что давали на обед. Ел мало. Винопития избегал*»(6), «*Что видел путник, в Могилевский град въезжающий?*» (8) та ін. Вживання автором старослов'янізмів повністю відповідає його творчій манері правдивого зображення життя, а отже, й відтворенню народного мовлення, не позбавленого старослов'янських елементів.

У романі В.Пікуля «Фаворит» старослов'янізми вживалися переважно з метою створення урочисто-піднесеного звучання тексту (*коленостояние, винопитие*), досягнення сатиричного та іронічного ефекту (*лихоимство, взяточбрательство*), стилізації мови твору під мовний колорит епохи (*град, чело, ланиты*).

Крім старослов'янзмів, у романі «Фаворит» є багато запозичень з інших мов (зокрема, *французької та німецької*, що було пов'язано з історичними процесами, які відбувалися на той час в Російській державі).

Велика кількість слів перейшла до російської мови з *німецької*, коли посилились економічні, культурні і політичні зв'язки Росії з країнами Західної Європи, особливо у зв'язку з реформами, що проводив Петро I. На російському престолі була німецька принцеса Фіке (в подальшому Катерина II). Російське дворянство, схилиючись перед іноземною культурою та захоплюючись нею, запозичало західноєвропейський ритуал, побут, а разом з тим іноземні слова, які пізніше були витіснені російськими словами.

Простежимо вживання слів німецького походження в історичному романі - хроніці В. Пікуля «Фаворит». Ці слова стосувалися військової справи (*вахмістр, канцлер, шанцы, рейтар, камергер, шталмейстер, флигельман, гауптвахта*); мистецтва (*капелла, арфа, флейта*); торгівлі й управління (*маклер, вексель, ратуша*); одягу та побуту (*ширма, бакенбард, шлейф, вальтран*). Розглянемо їх використання в романі «Фаворит»:

військова справа: «Обоюдное непонимание двух персон было рассеяно явлением *вахмистра* Потемкина; принц ему обрадовался «(5) (*вахмістр* – «старший унтер-офицер в кавалерии, соответствует фельдфебелю в пехоте») (2); «Высадившись, сразу атаковали, и вера Суворова в победу передалась другим: брали *шанец* за *шанцем*, турки отбежали все дальше и дальше...» (8) (*шанцы* – «название полевых укреплений различного вида в России 17-19 вв.») (2); «В мае 1755 года Потемкин был записан в Конную гвардию – *рейтаром*» (7) (*рейтар* – «муж., нем., стар. конный воин, всадник») (3); «Передайте *шталмейстеру*, чтобы не мучил лошадей в упряжи» (7) (*шталмейстер* – «нем., букв. начальник конюшен) (дореволюц.). Один из придворных чинов в царской России» (10);

мистецтва: «На палубе забили литавры, в ухающие их громы вступили жалобне *флейты*» (6); (*флейта* – «нем., духовой музыкальный инструмент») (2);

торгівля й управління: «А в Берлине по *векселю* Елизаветы король отсыплет мне дукатов, сколько я попрошу» (5); (*вексель* – «нем., письменное обязательство в уплате денег определенному лицу в установленный срок» (10); «Его встретил безобразный еврей-*маклер*, один глаз которого был заклеен пластырем» (6) (*маклер* – «нем., профессиональный посредник между продавцом и покупателем при совершении торговых сделок на бирже») (10);

одяг та побут: «Из-за *ширмы* Вейкардт пронаблюдал, как Бжезинский поил Ланского крепчайшим коктейлем» (6) (*ширма* – «нем., складная переносная комнатная перегородка в виде рам-створок, обтянутых материей») (9); «*Шлейф* траурного платья выскользнул из цепких дланей фельдмаршала и, словно большая змея, поблескивая чешуей, медленно втянулся в глубину кареты» (5) (*шлейф* – «нем., длинный, волочащийся сзади подол») (9).

За нашими спостереженнями, серед слів німецького походження в романі «Фаворит» переважають слова, що стосуються військової справи, адже така тематика є провідною у творі.

Період царювання Катерини II пов'язаний з посиленням впливу французької мови на Російську імперію, що доповнило російську мову новими запозиченими словами вже з *французької* мови. Такі запозичення стосувалися побуту (*куверт, реверанс, антураж*), одягу (*трен, модест, жилет, вуаль, браслет*), їжі (*десерт, желе, бульон*), мистецтва (*афиша, пьеса, актер*), суспільно-політичного життя (*куртаж, паж, лакей, драгун*).

Простежимо їх використання у романі В. Пікуля «Фаворит»:

побут: «За ужином в Эрмитаже, когда меняли *куверты*, пожилой камер-лакей резко удалился» (6) (*куверт* – «франц., устар., - прибор за (парадным) обеденным столом. Обед на 12 кувертов») (10); «Екатерина сделала первый *реверанс* пред новейшей философией XVIII века» (5) (*реверанс* – « фр., букв. почтение. В дворянском и буржуазном быту – почтительный поклон с приседанием») (10); «Десять раз переволакивали мебель по комнатам, потому что, стоило Екатерине обосноваться, как герцогиня сразу же находила, что у

дочери *антураж* лучше материнского» (5) (*антураж* – «франц.- окружение, окружающая среда, обстановка») (2); «Резкий переход от ничтожества к величию отразился на нервах матери, и она властно потребовала от мужа, чтобы во время вкушания ею пищи играла на *антресолях* музыка» (8) (*антресоли* – «франц., верхний полуэтаж дома») (10);

одяг: «Екатерина ногою откинула *трен* широкого платья» (6) (*трен* – «фр., устар. – шлейф у женского платья») (10); «Поверх исподнего *фрипона* накинула распашной *модест*, в разрезе лифа расположила гирлянду пышных бантов» (7) (*модест* – «вторая юбка, которая была обычно видна между расходившимися полями верхней – «фрипони» (шаловливая), и, наконец, верхняя – «модест» (скромная)») (4); «Фике было стыдно за мать и обидно, что та растерзала ее *гардероб*» (5) (*гардероб* – «все носильное платье одного человека или семьи») (10);

їжа: «Молодой человек, ну кто ж так делает, чтобы, не отведав похлебки и жаркого, сразу за *десерты* хвататься» (5) (*десерт* – «фрукты, конфеты или сладкое блюдо, подаваемое в конце обеда») (10); «Ели дворяне сытно, рыбу да медвежатину, на столе икра гурьевская, на десерт – *желе* лимонное с вином «розен-бэ») (8) (*желе* – «десертное блюдо, приготовляемое из фруктово-ягодных соков, а также вина, молока и др. продуктов варкой с сахаром») (9);

мистецтво: «Через уличные «цеттели» (*афишки* заборные) регулярно извещал жителей, что в Аничковом дворце опять поет для публики капелла его светлости» (6) (*афиша* – «вид рекламы, оповещения о спектакле, концерте, лекции или ином культурном мероприятии, общественном зрелище, спортивном состязании и т.п.») (2);

суспільно-політичне життя: «В *куртажной* галерее был накрыт стол на 150 персон...» (5) (*куртаж* – «вознаграждение посреднику, маклеру при свершении сделки») (10); «Она стреляла из пистолетов, как *драгун*, владела шпагой, как мушкетер, талантливо рисовала и чертила, разбиралась в архитектуре, играла на арфе и лютне...» (6) (*драгун* – «первоначальный род

кавалерии, сражавшейся как в конном, так и в мешем строю, позже – только отличительное название некоторых кавалерийских полков») (10).

За нашими спостереженнями, серед слів французького походження переважають слова, які стосуються побуту та суспільно-політичного життя, а також ті, які змальовують одяг людей того часу.

Крім цього, зустрічаються у «Фавориті» запозичення із польської, турецької, арабської, персидської, італійської, англійської та угорської мов. Здебільшого, це слова, які пов'язані із суспільно-політичним та військовим життям Росії. За часів правління Катерини II відбувся розподіл Польщі, а в результаті зіткнень з Османською імперією відбулося дві російсько-турецькі війни. Наведемо приклади: «Снимайте пушки со станков, тащите их в трюмы, все люки на замок, а ключи покажу *реис-эфенди*» (6) (*реис-эфенди* – «араб., буквально – начальник секретарей»), в Османской империи до создания МИД (1836) – чиновник, занимавший пост, соответствовавший посту министра иностранных дел или государственного секретаря») (2); «На подходах к Севастополю встретили *пакетбот*, доставивший на эскадру почту от светлейшего» (6) (*пакетбот* – «англ., – устарелое название почтово-пассажирского судна») (9).

Використовує В. Пікуль у своєму творі і цілі фрази іншомовного походження, зі збереженням їх оригінального графічного оформлення:

«Тогда же Софью де Витт прозвали в Париже *«la belle Phanariote»* (прекрасная фанариотка)! (6); «В облике Екатерины появилось то, что французы привыкли называть *l'am bon point charmant* (очаровательной полнотой), но при складном торсе чересчур выпирал бюст» (5); «Напыщенный девиз венских Габсбургов гласил: *«Austriae est imperare ordi universe»* (назначение Австрии – управлять всем миром) (8); «Англичане, жившие в Петербурге, свысока считали себя вроде колонизаторов в стране дикарей, имея на своих печатях оттиск: *«English Factory at St.Petersbour»*, – как будто Россия была их колонией, а Петербург – лишь фактория на путях в Персию» (6). Такі

вкраплення (а їх у творі достатня кількість) надають роману ознак інтелектуальної прози, призначеної для спеціального кола читачів.

Аналіз запозиченої лексики у романі В. Пікуля «Фаворит» показав, що найбільшу групу складають запозичення із французької та німецької мов, а також старослов'янської. Зокрема, серед німецьких запозичень найчастіше зустрічаються слова на позначення воєнних звань, а серед французьких – матеріальних і духовних благ, які характеризують побут. Усі запозичення відображають особливості побуту, життя, політики та культури епохи Катерини II. Валентин Пікуль використовує у творі велику кількість слів іншомовного походження задля того, щоб показати, в першу чергу, яким було політичне життя Росії, наскільки популярним було на той час не лише одягатись по-європейському, але й розмовляти. Вкраплення слів і цілих фраз іншомовного походження (зі збереженням їх оригінального графічного оформлення) надають твору ознак інтелектуальної прози, призначеної для спеціального кола читачів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мацько Л.І. Стилїстика української мови. Л.І.Мацько, О.М.Сидоренко, О.М.Мацько; за ред. Л.І.Мацько. К.: Вища школа, 2005. 462 с.
2. Введенский Б.А. Большая советская энциклопедия [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bse.sci-lib.com/>
3. Даль В.И. Пословицы русского народа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://books.academic.ru/book.nsf/64722933/htm>.
4. Епишкин Н.И. Исторический словарь галлицизмов русского языка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gallicismes.academic.ru>
5. Пикуль В.С. Фаворит. Его императрица. Том первый [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lib.misto.kiev.ua/PIKULX/favorit1.dhtml>
6. Пикуль В.С. Фаворит. Его императрица. Том второй [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lib.misto.kiev.ua/PIKULX/favorit2.dhtml>

7. Пикуль В.С. Фаворит. Его Таврида. Том третий [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://getlib.ru/proza/istoricheskaya-proza/476-valentin-pikul-favorit-kniga-vtoraya-ego-tavrida-tom-3.html>

8. Пикуль В.С. Фаворит. Его Таврида. Том четвертый [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.livfox.ru/679242-valentin-pikul-favorit-kniga-vtoraya-ego-tavrida-tom-4.html>

9. Прохоров О.М. Большой энциклопедический словарь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://slovonline.ru/slovar_ctc/

10. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vasmer/lexicography.online/>

*Дарія Д'яченко, І.А. Воробйова
(Рівне)*

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ІРОНІЇ В КІНЕМАТОГРАФІ (НА ПРИКЛАДІ СЕРІАЛУ МАРКА ГЕТТІСА ТА СТІВЕНА МОФФАТА «ШЕРЛОК»)

Детектив Шерлок Холмс, напевно, один з найвідоміших персонажів англійської літератури. Завдяки легкому перу Артура Конан Дойля та цікавим сюжетним лініям Шерлок Холмс не раз ставав об'єктом екранізації та, беззаперечно, є об'єктом безмежної любові телеглядачів. Розглянемо цього улюбленця в британському серіалі «Шерлок» [3].

Комічне в серіалі проступає до нас з першої картинки – це зображення чортового колеса «Міленіум» та хмарочоса «Огірок», як насмішка над старою вікторіанською Англією з її Біг-Беном, Тауером та собором Святого Павла. У сучасному світі Холмс не курить своєї знаменитої люльки з оповідань, а клеїть нікотинові пластирі. Він вільно користується всіма благами сучасної цивілізації – від смартфона до GPS-навігатора. Щодо характеру головного героя, то він зазнав «вдосконалення» цілком у дусі новітньої доби, з її схильністю до крайніх проявів патологічних психічних станів у цивілізованих мешканців мегаполісів. Якщо в